

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Bygningsmæssige forhold mv.	4
2.1. Bygning og gangarealer	5
2.2. Cellerne	7
2.3. Øvrige rum mv.	12
2.3.1. Besøgsrum	12
2.3.2. Fritidsfaciliteter	15
2.3.3. Skolestue og bibliotek	15
2.3.4. Værksted	16
2.3.5. Toilet og bad	19
2.3.6. Køkken	20
2.3.7. Gårdtursarealer	20
2.3.8. Lægerum	23
2.3.9. Vaskefaciliteter	25
2.4.10. Personalerum mv.	25
3. Arbejde, fritid og undervisning	26
3.1. Arbejde	26
3.2. Fritid	27
3.3. Undervisning	30
4. Lægebetjening mv. og rensesvæske	31
5. Belæg mv.	33

6.	Andre forhold	35
6.1.	Forplejning	35
6.2.	Købmand	37
6.3.	Fjernsyn	39
6.4.	Vaskemaskine mv. og køleskabe	40
6.5.	Fællesskab	42
6.6.	De indsatte kontakt med omverdenen, herunder besøg og telefonsamtaler ..	44
6.7.	Talsmandsordning	45
6.8.	Avishold	47
6.9.	Samarbejde med de sociale myndigheder	47
6.10.	Narko	48
6.11.	Vold	48
6.12.	El-artikler	49
6.13.	Domsudskrifter	51
6.14.	Badetider	51
6.15.	Afhentning af mad	52
6.16.	Information af indsatte	53
6.17.	Kompetenceforhold	54
6.18.	Selv mord og selvmordsforsøg	54
7.	Samtaler med indsatte	55
8.	Opfølgning	55
9.	Underretning	55

1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. I bemærkningerne til lovforslagets § 18 er det forudsat at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf. Samtidig blev retsplejelovens § 779 ophævet, jf. ombudsmandslovens § 31, stk. 2. Det tilsyn som medlemmer af Københavns Borgerrepræsentation og amtsrådene havde ført med varetægtsarrestanters behandling og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) i henhold til retsplejelovens § 779, ophørte således med virkning fra den 1. januar 1997. Det er herved forudsat at denne tilsynsopgave i fremtiden varetages af ombudsmanden.

Som et led i inspektionsvirksomheden foretog jeg og to af embedets øvrige medarbejdere den 6. juni 2001 inspektion af Arresthuset i Haderslev. Til stede under inspektionen var Politimesteren i Haderslev, arrestforvareren, overvagtimesteren og en af fængselsfunktionærerne (tilidsmanden).

Ombudsmanden har en gang tidligere – i 1975 – foretaget inspektion af Arresthuset i Haderslev. Rapport om denne inspektion er optaget i Folketingets Ombudsmands beretning for 1975, s. 474 - 75.

Inspektionen den 6. juni 2001 omfattede samtaler med arresthusets ledelse og medarbejderrepræsentant, jf. ovenfor, en rundgang i arresthuset og samtaler med enkelte indsatte (i et tilfælde med to indsatte sammen). I tilslutning hertil udarbejdede jeg

- et referat af samtalerne med ledelsen og de ansattes repræsentant
- et notat om iagttagelser under rundgangen i arresthuset (de fysiske rammer mv.)

Med brev af 19. juni 2001 sendte jeg det nævnte materiale til arresthuset og politimesteren, idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller tilføjelser inden to måneder. Jeg modtog herefter et brev af 17. juli 2001 med arresthusets bemærkninger som er indarbejdet i rapporten. Arresthusets udtalelse er sendt i kopi til politimesteren der ikke er kommet med (yderligere) bemærkninger.

I forbindelse med inspektioner modtager jeg normalt rapportmateriale til gennemgang. Da en gennemgang af sådant materiale først ville finde sted efter at straffuldbyrdelsesloven (lov nr. 432 af 31. maj 2000) var trådt i kraft og dermed på grundlag af nogle regler som ikke længe er gældende, besluttede jeg at undlade det ved denne inspektion. I grundlaget for denne beslutning indgik tillige at Direktoratet for Kriminalforsorgen, efter en gennemgang af sager i forbindelse med en inspektion som direktoratet foretog af Arresthuset i Haderslev i 1997, bl.a. udtalte at det var direktoratets indtryk at sagerne var behandlet godt, og at arresthuset generelt var opmærksom på de formelle krav der stilles til afholdelse af forhør mv. (rapport af december 1997).

I forbindelse med orienteringen under inspektionen af arresthuset om min beslutning om ikke at gennemgå sager udleverede arrestforvareren et eksemplar af en vejledning som arresthuset har udfærdiget (umiddelbart før direktoratets inspektion) med angivelse af de rettigheder som en indsat har i forbindelse med afholdelse af disciplinært forhør. Vejledningen udleveres til de indsatte ved forhørets begyndelse. I udtalelsen af 17. juli 2001 har arresthuset oplyst at vejledningen supplerer den mundtlige gennemgang af de indsattes rettigheder som gives ved forhøret, og at den vil kunne anvendes af de indsatte bagefter til at finde frem til relevante afsnit i kriminalforsorgens regelsamling hvis de ønsker det. Arresthuset har til illustration af hvordan det skriftlige materiale anvendes, vedlagt kopi af to forhørsprotokoludskrifter fra forhør afholdt i henholdsvis april og maj 2001. Det fremgår heraf udtrykkeligt at den indsattes rettigheder er gennemgået med den indsatte ved forhørets start.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Haderslev, Politimesteren i Haderslev og Direktoratet for Kriminalforsorgen til eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Jeg har ikke modtaget sådanne bemærkninger.

Efter fremsendelsen af den foreløbige rapport har jeg modtaget svar fra direktoratet vedrørende det spørgsmål der er nævnt i rapporten under pkt. 2.2 om madrasser mv. Jeg har tillige modtaget svar fra direktoratet vedrørende spørgsmålet under samme pkt. om inventar og under pkt. 6.1. om forplejning. Disse svar er modtaget før fremsendelse (men efter udarbejdelsen) af rapporten, men ved en fejl er de ikke medtaget i rapporten. I den endelige rapport har jeg medtaget direktoratets svar og for så vidt angår de to sidste spørgsmål (om inventar og forplejning) mit svar i den anledning. Under pkt. 6.5. har jeg tillige medtaget senere underretning fra direktoratet.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset er opført i 1885 (af tyske myndigheder) og ligger tæt ved centrum i Haderslev by. Det består af tre etager, inklusiv kælderetagen. Der er endvidere et loft der bruges til opbevaring. Arresthusets udearealer og indgangsparti er overvåget af kameraer og følere.

Arresthuset har plads til i alt 20 indsatte fordelt på 16 enkeltceller og to dobbeltceller. Tre af enkeltcellerne er lavet ved at bygge den tidligere tremandscelle om og ved at inddrage enden af gangen. Dette fandt sted i november 1998. En del af den gamle tremandscelle er dog anvendt til gangareal hvor arresthusets bibliotek nu er placeret, og til et ekstra toilet.

I stueetagen er der fem enkeltceller og et (lille) toilet til de indsatte på denne etage, personalefaciliteter, lægeværelse, to besøgslokaler og et kontor til regionsværkmesteren. På 1. sal er der 11 enkeltceller, to dobbeltceller, kombineret fritids- og undervisningslokale, et baderum og to toiletter til de indsatte. I kælderen er der arbejdsrum, vaskerum, køkken, depotrum og toi-

let og bad til de indsatte i stueetagen. I en tilbygning til arresthusbygningen med direkte adgang herfra er der et lager. Alle vinduer er med termoruder.

Cellegangene er malet i blå og hvidt, lysere på 1. sal end i stueetagen der fremtræder noget mørk. Trappegangen mellem etagerne er malet i grøn og hvid. Dørene indtil cellerne har forskellige farver der er valgt af de indsatte. Af en prioriteringsliste vedrørende maling af celler og gange som jeg har modtaget fra arresthuset, fremgår det at cellegangene er malet senest i efteråret 1999 og trappegangen i foråret 1999 (i forbindelse med ombygning). Gulvet på gangene er terrazzogulve. Der er højt til loftet som er hvælvet og delt i afsnit. På væggen hænger der billeder, og på gangen på 1. sal var der nogle planter på gulvet, hvoraf nogle dog havde set bedre dage. Arrestforvareren oplyste at det udover lysforholdene også skyldes at nogle indsatte ikke kan lade være med at udøve hærværk mod planterne, f.eks. ved at rive dem op af jorden. På væggen på 1. sal hænger endvidere en enkeltribbe. For enden af gangen i stueetagen og den ene gang på 1. sal er der et højt-siddende vindue, mens der i den anden ende er et toilet. Belysningen kommer fra lysstofrør i aflange lamper der hænger ned fra loftet. På hver gang er der en gammel vask, en skraldespand på stativ, et linnedskab og brandskabe.

På gangen på 1. sal findes endvidere arresthusets bibliotek (der som nævnt er indrettet i en del af den tidligere tremandscelle), jf. nedenfor under pkt. 2.3.3. Her er tillige to gamle skrivemaskiner som de indsatte må benytte, og en støvsuger.

Arresthuset oplyste at der skal opsættes yderligere en gitterlåge mellem cellegangen og trappegangen i stueetagen. Det vil give de svage indsatte, der er anbragt på denne etage, en større bevægelsesfrihed, idet øvrige indsatte som færdes på trappen til 1. sal, ikke vil kunne komme ind til dem. Lågen fremstilles på Statsfængslet Renbæk.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om denne låge nu er opsat, eller hvornår det forventes at ske.

2.2. Cellerne

Enkeltcellerne er på ca. 8½ m², dobbeltcellerne på ca. 14½ m². I stueetagen blev cellerne 3, 4 og 5 besigtiget, på 1. sal cellerne 8, 10, 12, 13, 15, 17 og 18. Cellerne 12 og 17 er dobbeltceller. I alle cellerne er der højt til loftet som er hvælvet i nogle af cellerne. Hver celle har ét vindue. Det sidder højt, og der er tremmer for udvendig. Vinduet kan åbnes i midten – både foroven og forneden. Bagved er der et fintmasket gitter. Der er gardiner til at trække for vinduet. Væggene er malet i forskellige farver, og flere steder har væggene to forskellige farver – nogle steder meget stærke farver. Af den prioriteringsliste som jeg har modtaget, fremgår det at alle cellerne er malet i perioden fra juni 1999 til juni 2000, bortset fra de tre nye celler som blev malet i forbindelse med indretningen i november 1998. (Tre af cellerne, herunder de to dobbeltceller, er malet både i 1999 og 2000). Nogle steder er der en hvid bort for oven (efter det oplyste fordi der er højt til loftet). I den ene dobbeltcelle – celle 17 – har væggen omkring vasken været udsat for hærværk. Der er linoleumsgulv som nogle steder er temmelig slidt.

Af fast inventar er der en radiator og en håndvask med varmt og koldt vand. Der er hvide fliser omkring håndvasken. Møblementet består i øvrigt af en seng, et bord, et skab og hylder og en eller to stole. Flere steder er der sat gamle kontorstole ind i cellerne som arbejdsstole (de udskiftede kontorstole blandt de ansatte i arresthuset og hos politiet). På nær i de tre celler der er lavet ved at ombygge tremandscellen (cellerne 13-15), er sengen en gammel jernseng. Den hænger (forholdsvist lavt) på væggen og kan slås op. Der er endvidere en opslagstavle. Belysningen kommer fra pendler og en fastmonteret lampe over håndvasken. De (fleste) indsatte har et (mindre) tv i cellen. I alle celler er der endvidere en el-kedel, som arresthuset stiller

til rådighed, og et enkelt sted er der et elektrisk vaffeljern. Der er i næsten alle celler billeder på væggene.

Flere steder er møblelementet nedslidt, men der er dog også møblement af nyere dato. Flere skabe mangler låger (i celle 12 – den ene af dobbeltcellerne – er der sat et forhæng for skabet). I bordet i celle 17 (den anden dobbeltcelle) var der skåret nazitegn mv.

På min forespørgsel oplyste arresthuset at arresthuset har en plan for udskiftning/vedligeholdelse af celleinventaret. På den prioriteringsliste som jeg har modtaget, er det anført at celleinventaret gennemgås og reparerer i forbindelse med at der bliver malet. Jeg går dog ikke ud fra at det er denne liste som er den omtalte plan.

Flere af madrasserne – der alle er brandhæmmende – er i ringe stand (tynde på midten eller ”lagt døde” som nogle indsatte kalder det). Arresthuset oplyste under inspektionen at de skiftes efter behov. Jeg videregav i den forbindelse et råd som Statsfængslet i Vridsløselille i sin tid havde givet Arresthuset i Ringsted om engang imellem at stille madrasserne på højkant i 14 dage til luftning. Jeg oplyste tillige om den generelle sag som jeg har rejst over for Direktoratet for Kriminalforsorgen vedrørende madrasserne mv. i kriminalforsorgens institutioner. Denne sag er endnu ikke afsluttet, men jeg har modtaget en udtalelse fra direktoratet i sagen, jf. nedenfor.

Flere af cellerne var nussede og rodede (f.eks. celle 10). I celle 15 som er en af de nye celler der er lavet efter ombygning af tremandscellen, var væggen lidt snavset. Sengetøjet var også flere steder nusset/beskidt. En af de indsatte (den indsatte i celle 3) fortalte at det var fordi han lå i sin seng med sko på. Nogle steder konstateredes endvidere spindelvæv (f.eks. i celle 4), og vinduerne trængte også nogle steder til at blive pudset. I celle 5 var der tegnet på væggen (men denne celle er ellers pæn og ren). I celle 8 var der pæn orden og rent. Cellerne 17 (den ene af dobbeltcellerne) fremstod ikke

pæn. Som nævnt ovenfor har væggen omkring vasken i denne celle været udsat for hærværk, og der var skåret nazitegn i bordet i denne celle.

I udtalelsen af 17. juli 2001 har arresthuset anført at bordet i celle 17 er udskiftet, og at arresthuset for tiden vurderede om andet inventar burde udskiftes hurtigere end planlagt. Arresthuset har endvidere oplyst at arresthuset ekstraordinært har bestilt syv nye madrasser, dels til udskiftning af nuværende madrasser, dels som supplement. Arresthuset har videre oplyst at der få dage efter inspektionen blev strammet op på rengøringsstandarden, og at rengøringen ugentligt kontrolleres skarpere af personalet.

Enkeltcellerne er relativt store og virker større end de er, fordi der er højt til loftet. De fremtrådte generelt velholdte. Bortset fra at linoleummet nogle steder var slidt, har jeg således ingen bemærkninger til disse cellers vedligeholdelsesmæssige stand.

Vedligeholdelsesstanden af den ene af dobbeltcellerne – celle 12 – giver mig heller ikke anledning til bemærkninger.

Den anden dobbeltcelle – celle 17 – fremstod derimod, som nævnt, ikke pæn, bl.a. var væggen omkring vasken ødelagt. Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset (ligesom en prioriteret liste over maling af celler mv.) fører en prioriteret liste over behovet for udbedring af diverse (indendørs) skader på bygningernes bestanddele, herunder vægge. I bekræftende fald beder jeg arresthuset sende mig en kopi af listen. Hvis arresthuset fører en sådan liste – og væggen i nr. 17 ikke er omfattet af listen – beder jeg arresthuset om en udtalelse herom. Hvis arresthuset ikke fører en prioriteret liste over behovet for udbedringer af skader, beder jeg ligeledes arresthuset om en udtalelse herom.

Møblementet var, som anført, flere steder ringe, og jeg hæftede mig særligt ved bordet med nazitegn mv. i celle 17. Jeg har noteret mig det oplyste i arresthusets udtalelse af 17. juli 2001 om at dette bord er udskiftet, og at arresthuset på tidspunktet for afgivelse af udtalelsen vurderede om andet inventar burde udskiftes hurtigere end planlagt. Jeg beder arresthuset om at underrette mig om resultatet af denne vurdering. Jeg beder i den forbindelse arresthu-

set om at oplyse om overvejelserne også har omfattet opsætning af skabslåger de steder hvor de manglede. Idet jeg, som nævnt, går ud fra at den plan for udskiftning/vedligeholdelse af celleinventaret som arresthuset oplyste at det havde, ikke er den prioriteringsliste vedrørende maling af celler mv. som jeg har modtaget fra arresthuset, beder jeg endelig arresthuset om at sende mig en kopi af denne plan.

Jeg har også noteret mig at arresthuset har indkøbt nye madrasser. På baggrund af arresthusets oplysning om at madrasser udskiftes efter behov, går jeg ud fra at udskiftning af madrasser ikke indgår i ovennævnte plan for udskiftning/vedligeholdelse. Jeg beder arresthuset om at overveje om der tillige bør fastsættes en udskiftningstakt for madrasserne og meddele mig resultatet af disse overvejelser.

Spørgsmålet om kvaliteten og vedligeholdelsen af madrasserne indgår, som nævnt, bl.a. i en sag som jeg har rejst af egen drift over for direktoratet. Direktoratet har i brev af 4. januar 2002 bl.a. oplyst at der er udviklet en ny madrastype som er testet for brandsikkerhed (af myndighederne) og for komfort (af en række indsatte). Tilbagemeldingerne har været positive, og det er derfor besluttet at indføre denne madrastype som flere institutioner allerede har indkøbt. Direktoratet vil overveje om det af økonomiske årsager er muligt udelukkende at producere den nye madras fremover. Direktoratet har samtidig bekræftet oplysninger som jeg har modtaget i forbindelse med andre inspektioner, om at det kan anbefales at de indsatte hver dag (i forbindelse med sengeredning) vender madrassen, og at institutionen med jævne mellemrum stiller madrasserne på højkant i en uge i et tørt rum så fugten i madrasserne kan fordampe. Direktoratet har desuden anført at madrasserne på grund af den høje udnyttelsesgrad i kriminalforsorgens institutioner bør udskiftes med 3-5 års mellemrum. Direktoratet vil snarest udarbejde en generel vejledning om anvendelsen af madrasserne hvori bl.a. forholdsregler om vask og udluftning vil blive angivet.

Som jeg tillkendegav under inspektionen har de gamle jernsenge et udpræget fængselspræg, og de er så lave at de er svære at bruge som sofa. For nogle indsatte er de endvidere for korte. Mange indsatte er dog glade for dem.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Mors oplyste direktoratet at direktoratet overvejede hvorvidt der var mulighed for at lade en lænestol indgå i standardudstyret, hvilket ikke umiddelbart vurderedes realistisk på grund af pladsforholdene. Som alternativ ville det blive overvejet at udvikle en sengemodel der kan anvendes som sofa. Jeg anmodede direktoratet om at underrette mig om resultatet af direktoratets overvejelser. Direktoratet oplyste i en udtalelse af 26. november 2001 at der er nedsat en arbejdsgruppe der har til opgave at komme med forslag til møblering af opholds- og fællesrum for de indsatte/klienterne i kriminalforsorgens institutioner. Arbejdsgruppen skal afgive indstilling inden den 31. marts 2002, og direktoratet vil underrette mig når direktoratet har taget stilling til indstillingen – hvilket jeg i brev af 7. december 2001 meddelte at jeg havde noteret mig. Direktoratet har under henvisning hertil supplerende den 9. januar 2002 oplyst at der i slutningen af august 2002 vil blive fremstillet et antal prøvesæt i fuld skala hvorefter tilretninger vil blive foretaget. Af produktionsmæssige grunde vil det først være muligt at iværksætte den egentlige serieproduktion i januar 2003.

Jeg foretager mig på denne baggrund ikke mere vedrørende dette forhold i relation til min inspektion af Arresthuset i Haderslev.

Rengøringsstandarden i flere af cellerne var på inspektionsdagen utilfredsstillende. Idet jeg har noteret mig det oplyste i arresthusets udtalelse af 17. juli 2001 om at der få dage efter inspektionen blev strammet op herpå, og at personalet nu fører en skærpet ugentlig kontrol med rengøringen, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Besøgsrum

Der er to besøgslokaler på hhv. ca. 12 m² (besøgslokale 1) og ca. 8 m² (besøgslokale 2). Begge rum er indrettet med almindelige stole med blåt betræk (henholdsvis tre stole i det mindste og fem i det største rum), et (mindre) spisebord og et sofabord. Der er endvidere store blændede termovinduer – et i det lille lokale og to i det store – og gardiner til at trække for. Vinduerne kan åbnes for oven og har tremmer udenfor. I vindueskarmene står der små pottedplanter. Der er endvidere i begge rum en håndvask med varmt og koldt vand, en skraldespand og en radiator hvorpå der var placeret plastikrus. I det store rum var loftet ved at blive sat i stand. Der er billeder på væggene. Enkelte steder var der skrevet på væggene. På væggen er der et opslag der angiver at arresthuset anvender ”drugwipe”, som er en stick der kan klæbes direkte på huden, og som påviser brug af narko. Det blev dog oplyst at arresthuset faktisk meget sjældent anvender testen, men det er arresthusets opfattelse at skiltene har et godt præventivt signal.

Ingen af lokalerne havde en briks. Arresthuset oplyste at grunden hertil er at der ikke er toilet i tilknytning til besøgslokalerne, og for det ene lokales vedkommende tillige at der ikke er plads til en briks. Arrestforvareren oplyste i den forbindelse at etablering af toilet i tilknytning til besøgslokalerne vil være meget omkostningskrævende. Det blev endvidere oplyst at arresthuset sidste år havde købt en briks til det store besøgslokale, men at den (på grund af de manglende toiletfaciliteter) ikke var stillet op i dette lokale. Briksen stod på loftet, og madrassen var brugt på en celle.

Jeg tilkendegav under inspektionen overfor arresthuset at der burde være brikse i lokalerne, også i det lille lokale idet det umiddelbart ikke virkede som om der ikke skulle være plads hertil.

Direktoratet for Kriminalforsorgen tilkendegav i sin inspektionsrapport af december 1997 at arresthuset burde overveje mulighederne for at indrette mindst et af lokalerne med briks og adgang til toilet. Arresthuset oplyste hertil at arresthuset i det kommende år ville udarbejde et projekt og økonomisk overslag og ansøge direktoratet om en særbevilling.

I udtalelsen af 17. juli 2001 har arresthuset oplyst at der er bestilt en yderligere briks og madrasser – en til den nye briks og en til den briks der står på loftet. Briksene forventedes indsat i besøgsrummene inden udgangen af juli måned 2001.

Efter besigtigelse af besøgslokale 2 er det min opfattelse at dette lokale ikke er for lille til at det kan rumme en briks (det har stort set samme størrelse som en celle).

Jeg er enig med arresthuset og direktoratet i at der bør være toiletfaciliteter i tilslutning til besøgslokalerne, men uanset om der er sådanne faciliteter eller ej, bør der, efter min opfattelse, være en briks i lokalerne. Som jeg også nævnte under inspektionen, er der (dog) håndvask i begge lokaler.

Det er således, efter min opfattelse, beklageligt at der (i en længere periode) ikke har været brikse i (nogen af) besøgslokalerne. Da jeg går ud fra at der nu er indsat brikse i begge lokaler, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Besøgslokalerne er lyse og pæne og det ene stort. Det lokale som arresthuset selv mener er lille, er ikke mindre end besøgslokaler i mange andre arresthuse. Møblementet er også pænt.

Selv om der er udsmykning i form af billeder på væggene og små potteplanter i vindueskarmene, kan besøgslokalerne, efter min opfattelse, godt gøres mere hyggelige, så der kommer en mere "naturlig og venlig besøgsatmosfære" som der skal være ifølge § 14 i direktoratets cirkulære af 19. december 1980 om varetægtsarrestanters adgang til besøg og § 3, stk. 1, i den nugældende besøgsbekendtgørelse for afsonere (Justitsministeriets bekendtgørelse nr.

376 af 17. maj 2001, hvor § 3, stk. 1, er en uændret videreførsel af den tidligere tilsvarende bestemmelse i besøgsdirektivet vedrørende afsonere herom).

Jeg anmoder på denne baggrund arresthuset om at overveje hvordan besøgsrummene kan gøres mere hyggelige. Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Jeg er, som nævnt, enig i at der bør være toiletfaciliteter i tilslutning til besøgslokalerne. Idet det fremgår af direktoratets rapport af december 1997 at arresthuset ville udarbejde et projekt og økonomisk overslag vedrørende etablering af toiletfaciliteter med henblik på at ansøge direktoratet om en særbevilling, og idet jeg, på baggrund af arresthusets oplysning under inspektionen om at etablering af toilet i tilknytning til besøgslokalerne vil være meget omkostningskrævende, går ud fra at arresthuset har udarbejdet et sådant projekt, beder jeg om oplysning herom. Såfremt projektet har været forelagt for direktoratet, beder jeg om oplysning om (kopi af) direktoratets svar i den anledning.

Der var ikke kondomer i besøgslokalet (hvilket måske skyldes de manglende brikse), men de indsatte kan bede personalet herom.
Det er sjældent at nogen beder om det.

Efter min opfattelse bør kondomer være umiddelbart tilgængelige i besøgslokalet således at de indsatte ikke er nødt til at kontakte personalet for at få kondomer. Jeg henstiller derfor til arresthuset at sørge for at kondomer er umiddelbart tilgængelige. Jeg beder om underretning om hvad der sker i den anledning.

Uden for besøgslokalerne er der skabe som de besøgende kan opbevare deres effekter i under besøget. De besøgende tager så nøglen til skabet med sig under besøget.

2.3.2. Fritidsfaciliteter

På 1. sal er der et fritidslokale med billardbord, dart og en ribbe. Den nederste halvdel af væggen er beklædt med træ. I en niche er der et bord med stole omkring. I arbejdstiden anvendes (denne del af) lokalet som undervisningslokale. På væggen er der en tavle.

Fritidsrummet giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3.3. Skolestue og bibliotek

Nichen i fritidslokalet anvendes, som nævnt, til undervisning i arbejdstiden. Da jeg besøgte lokalet, var en sådan undervisning i gang.

Selve nichen er relativ lille, men giver mig ikke i øvrigt anledning til bemærkninger.

Biblioteket er, som nævnt, indrettet på 1. sal på gangen (i en del af den gamle tremandscelle). Det består af nogle reoler med bøger og tegneseriehæfter. Bøgerne stod lidt rodet. Det blev oplyst at bogsamlingen skiftes af kommunebiblioteket hver anden måned, og at biblioteksordningen fungerer fint.

I arresthusets husorden orienteres de indsatte om at der er et mindre udvalg af biblioteksbøger i arresten, og at bestemte bøger kan bestilles hjem fra biblioteket ved henvendelse til personalet. I direktoratets inspektionsrapport er det anført at arresthuset i forbindelse med den da forestående revision af husordenen ville indføre tidspunkter for udlån, og at arresthuset overvejede at indskrive i husordenen at der er frit boglån/fri bogbytning i fællesskabstiden. Der er ikke anført noget herom i husordenen.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse vedrørende dette forhold.

Hvad bøger på fremmedsprog angår, henviser jeg til pkt. 6.8. nedenfor.

Jeg bemærkede ikke om der var bogkatalog(er) til stede. Bestemte bøger kan, som nævnt, ifølge husordenen bestilles hjem ved henvendelse til personalet.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om der er et bogkatalog. I benægtende fald anmoder jeg arresthuset om at overveje at indhente et sådant katalog og underrette mig om resultatet af disse overvejelser. Jeg bemærker i den forbindelse at romankataloger er udmærkede som inspirationskilde især for personer som ikke har den store læseerfaring. Jeg er dog opmærksom på at romankataloger – ligesom andre kataloger og opslagsværker – hurtigt bliver forældede og derfor må fornys i takt med at der kommer nye udgaver.

2.3.4. Værksted

Der er tre arbejdsrum i kælderen.

I det ene lokale er de indsatte beskæftiget med at hænge undertøj (til kvinder) på bøjler med størrelsesangivelse. Der er tale om et åbent lokale af ca. dobbelt cellestørrelse hvor der kan arbejde 2-3 indsatte. Der er to termovinduer i lokalet. Arbejdsbordet og stolene er noget slidte. Der stod mange kasser og der var lidt rodet.

I det andet lokale, der har nogenlunde samme størrelse og som også har to termovinduer, består arbejdet i udskæring mv. af ledningsskjulere. Der er to maskiner i rummet, herunder en sav som en indsat for ikke så længe siden havde et uheld med så to af hendes fingre var kommet til skade. Arresthuset havde i den anledning

kontakten Arbejdstilsynet. Normalt har arresthuset ellers ikke besøg af Arbejdstilsynet.

Nogle steder var gulvet (fugt)skadet, og væggen havde huller nogle steder. Der var to stole i rummet, en almindelig stol og en kontorstol. Den almindelige stol var omviklet med skumgummi så den fik et blødere ryglæn. Der lå såvel beskyttelsesbriller som høreværn fremme.

Der lugtede af "arbejdsstøv" i dette lokale. Det blev oplyst at der ville blive etableret udsugning.

Jeg beder om oplysning om hvorvidt udsugningsanlæg nu er installeret, eller hvornår det i givet fald forventes at ske.

I et tredje rum der i sin tid havde været baderum og fortsat havde fliser på væggene, er der etableret et træværksted. Dette lokale er lidt mindre end de to andre, men har også to termovinduer. Arbejdet i dette lokale, hvor der kun kan arbejde en indsat, består i udstikning og pakning af træpropper til dækning af skruehuller i plankegulve. Propperne pakkes i poser med 100 stk. i hver. Arresthuset har en indtjening på 85.000 til 90.000 kr. om året ved dette arbejde. Der er etableret udsugning i dette lokale. Der var noget rodet og trangt idet der stod flere affaldssække med træaffald mv.

På gangen stod der også flere affaldssække mv., og også her var der rodet.

Der er endvidere et større lager. Det er etableret ved opsætning af et større træskur i forlængelse af arresthuset hvorfra der er direkte

adgang. Arresthuset ønsker at ombygge lageret til et egentligt værksted. Direktoratet har bedt arresthuset om at komme med et projekt, men vil i øvrigt vurdere om der er behov for endnu et værksted. Lageret kan beskæftige en indsat, dog kun bødeafsonere da lageret ikke er sikret tilstrækkeligt. Når arresthuset ikke har bødeafsonere, hvilket i perioder ofte forekommer, er der således ingen indsatte beskæftiget på lageret.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset har fremsendt et projekt til direktoratet. I givet fald beder jeg om underretning om hvad der videre er sket/sker vedrørende dette forhold.

Arresthuset har i sin udtalelse af 17. juli 2001 anført: ”Arresthuset finder det i øvrigt ikke rimeligt at vi klandres der er aktiviteter i arbejdslokalerne og som følge deraf også synlige spor af aktiviteterne midt på dagen, i form af sække til affald samt borde og stole der ikke er til pynt men dagligt benyttes i arbejdsdriften.”

Mine bemærkninger om at der visse steder var (lidt) rodet, og at møblementet i et vist omfang var noget nedslidt, er udtryk for en faktisk beskrivelse af de iagttagelser som jeg gjorde mig under rundgangen, og ikke en klandring af arresthuset. Jeg er fuldt ud opmærksom på at rodet må ses i sammenhæng med at der er tale om arbejdspladser, hvor der dagen igennem foregår aktiviteter, og at møblementet hurtigere bliver slidt sådanne steder. Også på arbejdspladser bør arresthuset imidlertid efter min opfattelse søge at holde en så god orden som muligt, og møblementet bør efter min opfattelse – også henset til at de indsatte opholder sig på værkstederne i flere timer om dagen – være i en rimelig stand.

Bortset fra disse bemærkninger giver arbejdslokalerne mig ikke anledning til bemærkninger. Jeg har således ikke fundet at forholdene var af en sådan art at jeg har grundlag for en egentlig kritik eller henstilling i den anledning. For så vidt angår rodet, går jeg ud fra at der

inden de indsatte forlader arbejdspladsen om eftermiddagen, foretages oprydning, og at affald i fornødent omfang bliver fjernet.

2.3.5. Toilet og bad

De indsatte i stueetagen har toilet med håndvask på etagen. Bad (og yderligere et toilet) er i kælderen. I baderummet er der et mindre termovindue. Badet havde været benyttet for nylig, og der lå et håndklæde på gulvet i hjørnet. Ellers fremstod rummet rimeligt pænt.

På 1. sal er der to toiletter, et lille for enden af den ene gang, og et nyt der blev indrettet i forbindelse med ombygningen af tremandscellen. Der er endvidere et pænt stort baderum med en bruseniche, håndvask og hvide fliser næsten helt op til loftet. Der er ikke noget vindue i baderummet, men (vist nok) udsugning i loftet. Såvel ved gulvet som ved loftet er der mindre fugtskader.

Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på disse, om end mindre, fugtskader.

Der var ingen renevæske hverken på toiletter eller i baderum. Jeg henviser til pkt. 4 nedenfor.

På de indsattes toiletter var der almindelig håndsæbe og almindelige stofhåndklæder.

Af hygiejniske (og sundhedsmæssige) grunde anbefaler jeg at arresthuset fjerner håndsæben og håndklæderne og erstatter disse med henholdsvis flydende sæbe og papirhåndklæder eller en håndklæderulle. Jeg er opmærksom på at nogle af de indsatte foretrækker almindelig håndsæbe og håndklæder, men af nævnte grunde mener jeg at arresthuset må henvise disse

indsatte til at (medtage og) anvende deres egen sæbe og håndklæde. Jeg beder arresthuset om at orientere mig om hvad min anbefaling giver anledning til.

Bortset fra ovennævnte forhold har jeg ingen bemærkninger til toilet- og baderum.

2.3.6. Køkken

Der er ingen køkkenfaciliteter til rådighed for de indsatte.

I kælderen findes arresthusets køkken hvor dybfrostmaden fra Statsfængslet i Sdr. Omme opbevares, opvarmes mv. Såvel gulvet som væggene er flisebeklædte. Der var pænt, ryddeligt og rent. Det blev oplyst at levnedsmiddelkontrollen besøger arresthuset 1-2 gange om året.

De indsatte skal selv hente deres middags- og aftensmad samt medicin i kælderen. Det foregår i gangen nedenfor trappen. To indsatte klagede over dette forhold. Jeg henviser til pkt. 6.15. nedenfor.

2.3.7. Gårdtursarealer

Der er i alt fire gårde på henholdsvis ca. 32½ m², 31½ m², 37½ m², og 37½ m². De er placeret på række. Adgang til gårdarealet sker fra kælderen op ad en trappe. Foran de fire gårde er der et aflangt areal. Væggen indtil gårdene er – ligesom de øvrige vægge – en mur. Adgang til gårdene sker gennem en tremmelåge der aflåses under gårdturen.

Der er indkigsmulighed gennem aflange ”vinduer” i muren til gårdene gennem tremmelågen. Nogle af cellerne på 1. sal i arresthuset har vinduer ud mod gårdene.

Gården yderst til venstre anvendes til isolerede indsatte, eller til indsatte der ønsker at løbetræne. Et lille stykke af gården er overdækket. I midten er der et rundt askebæger. For enden af gården er der en plade som vil kunne dekoreres (som det er sket i gården lige ved siden af).

I gård nr. 2 fra venstre er endevæggen som nævnt dekoreret med et pænt graffitimaleri. Det er udført som et beskæftigelsesprojekt mellem de indsatte og personalet. I denne gård er ca. 1/3 overdækket, og der er to borde/bænkesæt. Bortset fra disse forhold adskiller den sig ikke væsentlig fra gården yderst til venstre.

I den næste gård er der ingen plade, men ellers adskiller den sig heller ikke væsentlig fra den forrige.

I gården yderst til højre er der et stort skakspil som fylder det meste af gården. Det er også udført som et beskæftigelsesprojekt. Arresthuset havde oprindeligt store træbrikker som fortsat stod i gården. Men efter nedlæggelsen af Statsfængslet i Gribskov fik arresthuset derfra nogle plastikbrikker som er noget lettere at flytte med.

I en af de andre gårde vil der kunne spilles dart. Et nyt dartspil var ved at blive sat op.

Alle gårdene og arealet foran er flisebelagte og overdækket med bredmasket trådnet. Murene er flere steder i en dårlig vedligeholdelsesmæssig stand (afskallet mv.). Endemuren i ”skakgården” er særlig slem.

I forarealets højre side ved den sidste gård er der udgang til et større areal. En del af arealet består af en græsplæne med små træer og

buske. På den anden del af arealet er der en række trekantede borde/bænkesæt som er en forsøgsproduktion som arresthuset har fra Statsfængslet i Sdr. Omme. Fængselet producerer sættene, og arresthuset samler dem. Sættene fylder imidlertid meget. Der er en aftale med et handelsfirma som aftager. Lageret grænser op til dette areal.

På dette areal er opstillet to master, en i hver af de fjerneste hjørner. Masterne er udstyret med overvågningskameraer og alarmringsstråler. Masterne er et stykke op belagt med plader så de ikke skal kunne bruges som stige. Uanset dette foregik den seneste undvigelse fra en af masterne, og der ville derfor nu komme plader på også højere oppe.

De to indsatte som jeg havde samtale med sammen, fremsatte ønske om at gårdtursarealerne blev frisket op med grønne planter. Jeg forelagde under den afsluttende samtale med ledelsen dette forslag for ledelsen der oplyste at der tidligere har været planter i gården. Jeg foreslog at arresthuset overvejede på ny at friske gården lidt op med nogle planter.

Jeg beder arresthuset om at underrette mig om hvad der videre måtte være sket vedrørende dette forhold.

Murene er, som nævnt, flere steder i en dårlig stand. Jeg beder arresthuset om at oplyse om eventuelle planer med hensyn til vedligeholdelse af murene.

Gårdtursarealet giver mig ikke anledning til yderligere bemærkninger.

2.3.8. Lægerum

I stueetagen er der et lægelokale på størrelse med en enkeltcelle. Det er indrettet med skrivebord, skrivebordsstole, en briks der kan slås ned for enden så den fylder mindre, et skab til medicin og journaler, en håndvask med varmt og koldt vand, en vægt mv. Lokalet er pænt, og der var rent.

Skabet hvor medicin og lægejournaler opbevares er aflåst.

I forbindelse med direktoratets inspektion præciserede direktoratet at personalet ikke burde have adgang til lægejournalerne. Direktoratet havde dog ingen bemærkninger til at arresthuset opbevarer en ekstra nøgle til skabet således at personalet kan få adgang til lægejournalerne hvis der opstår spørgsmål om f.eks. medicinudleveringen, og den indsatte giver sit samtykke til at personalet kigger i journalen. Denne ekstranøgle opbevares i det skab som tillige fungerer som depot for stave mv. Jeg går ud fra at der ikke er sket ændringer i dette forhold.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Vejle bad jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse vedrørende spørgsmålet om opbevaring af lægejournaler i et uaflåst arkivskab som alle ansatte har adgang til.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anførte i den anledning følgende:

”...

Arresthuset har oplyst, at de indsattes lægejournaler efter aftale med arresthuslægen opbevares på det aflåste lægeværelse i et arkivskab, hvortil personalet har adgang. Formålet hermed er at gøre det muligt for personalet at hente en journal frem, såfremt der måtte blive behov for det blandt andet i forbindelse med et vagtlægebesøg.

Sundhedsstyrelsen har i vejledning nr. 235 af 19. december 1996 om lægers pligt til at føre ordnede optegnelser med tilhørende vejledning fastsat, at lægejournaler skal opbevares forsvarligt, og det skal sikres, at uvedkommende ikke har adgang til optegnelserne. Cirkulæret med den tilhørende vejledning retter sig til landets læger. Lægen er ansvarlig for, at journalerne opbevares i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens retningslinier.

Lægen kan, jf. § 6, stk. 1, i lov om læger, benytte medhjælp. Lægen er ansvarlig for udvælgelsen, instruktion og tilsyn mv. samt for de handlinger, han bemyndiger medhjælpen til at foretage, forudsat at medhjælpen holder sig inden for bemyndigelsen.

I institutioner, hvor der hverken er læge eller sygeplejerske daglig, er det nødvendigt for lægen at have mulighed for at benytte medhjælp. På grund af personalets skiftende vagter vil alle medlemmer af det uniformerede korps kunne komme i en situation, hvor der er behov for at skaffe hjælp til en syg indsat. Derfor er det nødvendigt, at det vagthavende personale i konkrete situationer efter nærmere generel aftale med lægen har mulighed for at hente journalerne frem.

Direktoratet har i anledning af sagen kontaktet arrestforvareren, som har oplyst, at arkivskabet fremtidig holdes aflåst. Nøglen opbevares således, at den alene er tilgængelig for det personale, der fungerer som lægens medhjælp.

Direktoratet har samtidig anmodet arrestforvareren om at foranledige, at den aftale, der foreligger mellem arresthuslægen og arresthuset med hensyn til journaladgangen, nedfældes i skriftlige retningslinier fra arresthuslægen.

Direktoratet har herefter ikke yderligere bemærkninger til spørgsmålet om opbevaring af lægejournaler.

...

Som det fremgår af direktoratets udtalelse, er det alene det personale der fungerer som lægens medhjælp der har adgang til lægejournalerne. Der bør endvidere foreligge en generel aftale mellem arresthuslægen og arresthuset med hensyn til journaladgangen som bør nedfældes i skriftlige retningslinier fra arresthuslægen.

Idet jeg går ud fra at arresthuset vil foranledige at der udfærdiges en skriftlig aftale mellem arresthuslægen og arresthuset hvori arresthuslægen angiver retningslinier med hensyn til journaladgangen, foretager jeg mig ikke mere med hensyn til spørgsmålet om personalets adgang til lægejournalerne i Arresthuset i Haderslev.

2.3.9. Vaskefaciliteter

Arresthusets vaskemaskine og tørretumbler er opsat i et lille rum i kælderens. Væggene er flisebelagte. Langs den ene væg er der en stålbordeplade med to vaske. Det er kun gangmanden der må benytte maskinerne. Der var en lidt dårlig lugt i rummet. Arresthuset har i sin udtalelse af 17. juli 2001 oplyst at den dårlige lugt skyldtes at vinduet ikke havde stået tilstrækkeligt åbent i de fire helligdage der lå umiddelbart op til inspektionen. Her blev en del af de indsatte private tøj vasket. Arresthuset har samtidig beklaget den utilstrækkelige udluftning.

Jeg har noteret mig det oplyste om årsagen til den dårlige lugt i rummet på inspektionsdagen. Jeg går ud fra at arresthuset fremover fører tilsyn med at der sker fornøden udluftning. Jeg henviser i øvrigt til pkt. 6.4. nedenfor.

2.4.10. Personalerum mv.

Foruden kontorer til arrestforvarer og overvagtimester er der en vagt/ekspedition og en vagtstue med et lille tekøkken. Den ene sovevagt sover i dette lokale, mens den anden sover i et mindre lokale ved siden af arrestforvarerens kontor. I vagtstuerne findes monitører der viser fire forskellige billeder på én gang. Hvis der sker uregelmæssigheder et sted skifter billedet til kun at vise derfra. Hvis der er tale om overfald hvor overfaldsalarmen er aktiveret, vil det endvidere blive skrevet med store bogstaver hen over skærmen. Arresthuset fik installeret det nye overvågningssystem efter en flugt i januar 1998 og er meget glad for det. Der havde været en flugt ca. 10 dage før inspektionen hvor det kunne ses på skærmen, og de pågældende blev da også pågrebet inden for 15 minutter.

I stueetagen findes endvidere et kontor til regionsværkmesteren der betjener arresthusene i Kolding, Haderslev, Åbenrå, Tønder og Sønderborg.

Personalefaciliteterne er pæne og giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Arresthuset må karakteriseres som en pæn bygning som dog kunne være mere rummelig. Cellerne er, som nævnt, relativt store og virker større end de er fordi der er højt til loftet. Vedligeholdelsesstandarden var endvidere generelt god, dog var murene på gårdtursarealet i en dårlig vedligeholdelsesstand. Meget af møblementet var nedslidt. Arresthuset er meget farverigt indvendigt fordi de indsatte selv får lov til at vælge farver til deres celler og celledøre, herunder den udvendige side af døren. Bortset fra på to af værkstederne var der generelt ryddeligt og en pæn orden i arresthuset, men rengøringsstandarden i flere af cellerne var ikke tilfredsstillende. De bygningsmæssige forhold giver mig herefter ikke anledning til bemærkninger, ud over de bemærkninger som jeg har anført ovenfor under de enkelte punkter.

3. Arbejde, fritid og undervisning

3.1. Arbejde

Arresthuset har ingen problemer med at skaffe nok arbejde, men har snarere for meget. Arresthuset kan således beskæftige alle de indsatte der ønsker beskæftigelse. Arresthuset kan få arbejde fra op til 30 forskellige firmaer, men normalt er der 10 leverandører ad gangen. I maj måned var der 19 leverandører.

I værkstederne kan i alt 5 indsatte være beskæftiget. Herudover kan 2-4 indsatte være beskæftiget på lageret (det gamle) i kælderen, ligesom gangen også kan benyttes. Der er endvidere en gangmand og en kældergangmand. Resten af de indsatte arbejder i cellerne. Det arbejde der kan tilby-

des, er først og fremmest montage- og pakkearbejde. Den beskæftigelse der foregår i værkstederne, er nærmere beskrevet ovenfor under pkt. 2.3.4.

De indsatte vil normalt gerne arbejde. 8 ud af 10 indsatte er således almindeligvis beskæftiget. Fordi der udbydes flere forskellige arbejdsopgaver, kan den enkelte indsatte variere sit arbejde. Nogle af de indsatte efterspørger bestemte opgaver.

Flertallet af de indsatte tjener mellem 350-500 kr. om ugen, men nogle indsatte tjener op til 6-700 kr. om ugen. Der er ikke noget loft for hvor meget de indsatte må tjene, så en indsat vil i princippet kunne tjene mere (op til 1100 kr. om ugen hvilket dog ikke er normalt). Fængslerne er ikke så glade for at de indsatte kan tjene så meget i arresthuset da de ikke kan tjene lige så meget i fængslet.

Jeg har noteret mig at arresthuset – modsat mange andre arresthuse – ikke har problemer med at skaffe arbejde til de indsatte, og at der tilbydes forskelligt arbejde. Det oplyste om de arbejdsmæssige forhold giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.2. Fritid

Ifølge arresthusets husorden (af 22. maj 2001) er der fritid på hverdage mellem kl. 18.30 og 21.30 og øvrige dage tillige mellem kl. 13.30 og 17.30. Gårdtur finder ifølge husordenen sted to gange om dagen, på hverdage kl. 8.00 og 16.00 og andre dage kl. 9.00 og 13.00, og er i alle tilfælde af ½ times varighed. I særlige situationer kan gårdturen ifølge husordenen udvides. Arresthuset har som eksempel herpå udleveret kopi af et opslag til de indsatte vedrørende et sankthans-arrangement i gården hvor der blev grilllet pølser om aftenen efter spisetid.

Der er et fritidslokale med billard, dart, en ribbe og et bord som de indsatte f.eks. kan sidde og spille ved, jf. pkt. 2.3.2. Arresthuset har mange spil, og

det er anført i husordenen at diverse spil kan lånes af arresthuset. Ifølge arresthusets husorden er der i fritidslokalet tillige et bobspil (som jeg ikke så under inspektionen). I den ene gård er der et stort skakspil som benyttes flittigt, og der er endvidere mulighed for at spille dart og bold i gården. Bolden er en plastikbold. Den larmer, men da det kun er kort tid ad gangen, og der ikke har været nogen klager, ser arresthuset ingen problemer herved. Alle indsatte der har fællesskab, må være i samme gård hvis de ønsker det. Hvis en indsat f.eks. ønsker at løbetræne alene i en gård, er det også muligt. Svage og isolerede indsatte har egen gårdtur. Om sommeren er der mulighed for at grille i gården. Der er ingen regler for anvendelse af grillen, men der sorteres i et vist omfang i hvilke indsatte der kan få lov til at være med til at grille. Voldsomme indsatte vil således kunne nægtes denne mulighed.

Herudover har de indsatte mulighed for cellefællesskab. Ifølge husordenen må de indsatte være sammen to og to på cellerne. De indsatte må endvidere færdes mellem etagerne.

I en generel instruks af august 2000 som arresthuset fremsendte til mig forud for inspektionen, er det anført at fritidsrummet kan benyttes i fritiden af indsatte der har skrevet sig på listen på opslagstavlen, og som personalet godkender. Dog må der højst være seks indsatte i fritidsrummet samtidig. Jeg går ud fra at rummet må benyttes i hele fritiden. (I direktoratets inspektionsrapport er det bl.a. anført at lokalet på hverdage havde åbent fire timer dagligt, men da fritiden, som tidligere nævnt, ifølge husordenen på hverdage nu kun er tre timer, ses det ikke længere at være gældende). Det fremgår tillige af instruksen at de indsatte er låst inde mens de er i rummet. Instruksen er rettet til personalet.

Husordenen som er rettet til de indsatte, henviser for så vidt angår de nærmere regler for benyttelse af fritidsrummet til opslag på opslagstavlen.

Jeg anmoder arresthuset om at sende mig et eksemplar af dette opslag.

Arresthuset oplyste at det ca. tre gange om året holder møde med alle de indsatte der ikke er isolerede. På disse møder drøftes forholdene generelt med de indsatte. På møderne kan de indsatte f.eks. også tilkendegive ønsker med hensyn til nyindkøb af spil mv. Arresthuset har også selv foreslået forskellige ting, og udleverede kopi fra brochurer med bl.a. et bowlingspil og en balancelabyrinth som arresthuset overvejede at indkøbe. De indsatte har imidlertid tilkendegivet at de ikke ønsker flere aktiviteter. Det fremgår af et referat fra et møde den 6. april 2001 at de nævnte forslag blev forelagt for de indsatte på dette møde, men at de indsatte på dette tidspunkt ikke var interesserede heri.

Af fysiske aktiviteter er der, som nævnt, mulighed for løbetræning og boldspil i gården. Direktoratet anførte i sin inspektionsrapport at arresthuset burde overveje mulighederne for at de indsatte tilbydes fysisk aktivitet i større omfang. Arresthuset oplyste hertil at det over en længere periode havde arbejdet med et projekt der kunne skabe mulighed for større fysisk aktivitet blandt de indsatte. Projektet forudsatte at der blev etableret delvis overdækning af gårdtursarealet. Jeg går ud fra at det er samme projekt som er omtalt i et referat af et møde den 23. januar 1998 med de indsatte. Det fremgår heraf at de indsatte ikke mente at anbringelse af kondirenskaber under en overdækning af en del af gården var en god idé. De henviste til at musklerne ved træning udendørs ville blive kolde, og at der som følge heraf ville kunne opstå skader. De indsatte havde på (bl.a.) dette møde fremsat ønske om et kondirum indendørs, men blev oplyst om at det ikke var muligt at inddrage et af arbejdslokalerne hertil, og at arresthuset prioriterede ombygning af tremandscellen højere end indretning af kondirum.

Jeg beder arresthuset oplyse nærmere om dette projekt og de (øvrige) overvejelser der har været med hensyn til at skabe mulighed for yderligere fysisk aktivitet.

I referat fra et møde den 20. juli 1998 mellem de indsatte og arrestforvareren er det anført at der ville blive indkøbt en romaskine. Det fremgår af referatet fra et tidligere møde den 23. januar 1998 at der var tale om en romaskine som de indsatte kunne låne og bruge på deres celler.

Jeg beder oplyst om en sådan romaskine er blevet indkøbt, og om den benyttes af de indsatte.

Jeg har noteret mig at arresthuset under de jævnlige møder med de indsatte også drøfter spørgsmål om fritidstilbud, og i den forbindelse har tilbudt de indsatte at indkøbe forskellige former for redskaber, herunder til fysisk udfoldelse, som de indsatte imidlertid har afslået. Jeg går ud fra at arresthuset, på trods af at de indsatte på daværende tidspunkt afviste yderligere tilbud, selv på ny og med jævne mellemrum rejser spørgsmålet om yderligere aktiviteter. Bortset fra at jeg afventer svar på ovennævnte spørgsmål om yderligere fysiske aktiviteter, foretager jeg mig, på det foreliggende grundlag, ikke mere vedrørende fritidstilbudene i arresthuset.

3.3. Undervisning

Der er undervisning tre timer om ugen, periodevis mere eller mindre. Undervisningen foregår normalt i fritidsrummet hvor der kan være flere indsatte ad gangen. Den lærer som arresthuset har tilknyttet, har været i systemet i mere end 30 år. Svage indsatte er hans speciale. Husordenen informerer om muligheden for undervisning ved at opfordre indsatte der ønsker undervisning til at henvende sig til personalet.

Det blev under inspektionen oplyst at der undervises i almene fag, oftest på 4.-5. klasses niveau.

Ombudsmanden har iværksat en spørgeskemaundersøgelse vedrørende forholdene i alle arresthusene. I Arresthuset i Haderslevs besvarelse vedrørende spørgsmål om undervisning, har arresthuset bl.a. anført at der kan tilbydes undervisning på 8. 9. og 10. klasses niveau og specialundervisning. Ar-

resthuset oplyste endvidere at de tildelte undervisningstimer (tre timer om ugen) stort set udnyttes.

Jeg går ud fra at arresthuset fortsat kan tilbyde undervisning på alle niveauer op til og med 10. klasse, men at det normalt er 4.-5. klasses niveau som undervisning faktisk omfatter.

Jeg beder arresthuset om at oplyse nærmere om undervisning af isolerede indsatte og udlændinge.

Jeg beder endelig arresthuset om at oplyse i hvilket omfang arresthuset opretter uddannelsesplaner og orienterer om mulighederne for undervisning ved udlevering af brochurer, jf. Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 17. juni 1987 om oprettelse af uddannelsesplaner med henblik på undervisning og uddannelse under udståelse af fængselsstraf mv. (der ikke er ophævet i forbindelse med gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven).

4. Lægebetjening mv. og rensevæske

Arresthusets læge kommer normalt en gang om ugen i ca. to timer. Han kan dog også tilkaldes ved akut behov.

Det blev under inspektionen oplyst at antallet af indsatte på metadon svinger (arresthuset anvender ikke fenemal). Arresthuset viderefører planer fra misbrugscentret. Nedtrapning sker normalt over 10-14 dage. Arresthuset synes at lægen er god og viser hensyn, f.eks. ved at stoppe nedtrapning et par dage hvis en indsat ikke har det så godt med nedtrapningen. Arresthuset har endvidere en aftale med ham ifølge hvilken arresthuset kan ringe i akutte tilfælde så en nedtrapning kan påbegyndes med det samme.

Arresthuset mener i øvrigt at den fælles politik på dette område som der er i Sønderjyllands Amt, er god.

I spørgeskemaet anførte arresthuset at medicinbeholdningen ugentligt kontrolleres af lægen der samtidig returnerer eventuel restmedicin til apoteket. Jeg går ud fra at det fortsat forholder sig sådan.

Direktoratet etablerede for nogle år siden en forsøgsordning med udlevering af renevæske. Direktoratet anførte i den forbindelse i en rundskrivelse af 23. september 1996 at renevæske og vejledning i brugen heraf skulle være ”frit tilgængeligt” for de indsatte, f.eks. på bade- eller toiletrum. I brev af 3. oktober 2000 fra direktoratet til kriminalforsorgens anstalter og arrestinspektørerne blev forsøgsordningen med udlevering af renevæske gjort permanent. Det blev samtidig besluttet at renevæsken fremover skal udleveres i portionsflasker. Kravet om at renevæsken (og vejledningen) skal placeres frit tilgængeligt for de indsatte, blev fastholdt, dog således at direktoratet accepterede en procedure hvorefter portionsflaskerne kan afhentes hos sundhedspersonalet (men ikke andet personale). Ved brev af 16. januar 2001 til anstalterne og arrestinspektørerne har direktoratet præciseret at renevæske fortrinsvis skal placeres frit tilgængeligt, og at udlevering gennem sundhedspersonalet alene bør ske hvis anden udleveringsordning på grund af sabotage ikke er hensigtsmæssig. Direktoratet har samtidig anført at sundhedspersonale alene bør inddrages i institutioner hvor der på hverdage kommer sundhedspersonale i institutionen – dvs. institutioner der har fast sundhedspersonale ansat.

Renevæsken (og vejledning i brugen heraf) skal – som det også fremgår af brevet af 16. januar 2001 fra direktoratet til anstalterne og arrestinspektørerne – som hovedregel placeres frit tilgængeligt, f.eks. på bade- eller toiletrum. Institutioner der har fast sundhedspersonale ansat kan dog udlevere renevæsken gennem dette personale, men kun hvis anden udleveringsordning på grund af sabotage ikke er hensigtsmæssig.

Der var, som nævnt under pkt. 2.3.5, ingen renevæske, hverken på toilet eller i baderum. Arrestforvareren oplyste at den blev fjernet på grund af misbrug. Der havde været tale om to episoder, dels en episode hvor en indsat havde forsøgt at begå selvmord ved at drikke renevæske, dels en episode hvor en indsat havde kastet det i hovedet på en anden indsat. Efter sidstnævnte episode blev renevæsken fjernet. Arrestforvareren havde orienteret Direktoratet for Kriminalforsorgen om at renevæsken var blevet fjernet og årsagen hertil. Direktoratet

havde ikke reageret herpå, og arresthuset gik derfor ud fra at direktoratet ikke havde bemærkninger hertil. Arresthuset har efterfølgende som svar på min anmodning om udlevering af en kopi af henvendelsen til direktoratet, udleveret kopi af et notat af 11. januar 2000 hvoraf fremgår at der er tale om en telefonisk orientering af direktoratet. På lægeværelset findes portionsflasker med rensesvæske som de indsatte kan få udleveret ved henvendelse til lægen eller personalet, og de indsatte er orienteret herom, men endnu har ingen bedt om det.

Jeg har tidligere udtalt at de indsatte bør have adgang til rensesvæske uden at skulle rette henvendelse til (andre indsatte eller) ansatte, og at rensesvæsken derfor bør placeres frit tilgængeligt.

Den udleveringsordning som arresthuset anvender er ikke i overensstemmelse med direktoratets breve af 3. oktober 2000 og 16. januar 2001 og tidligere rundskrivelsen af 23. september 1996. Da arresthuset ikke har fast sundhedspersonale ansat, kan arresthuset ikke anvende en ordning med udlevering af gennem sundhedspersonale. En ordning med udlevering gennem de ansatte i arresthuset er heller ikke i overensstemmelse med de anførte retningslinier.

Arresthuset har, som anført, opfattet Direktoratet for Kriminalforsorgens manglende reaktion på arresthusets orientering om at rensesvæsken var blevet fjernet og årsagen hertil, som en accept af at arresthuset har fraveget det gældende retningslinier.

Jeg beder om direktoratets bemærkninger hertil.

5. Belæg mv.

Arresthuset oplyste at det har mange ”problembørn” fra andre politikredse, men trods dette klientel går det godt. Det skyldes omgangsformen i arresthuset hvor der lægges vægt på at de indsatte taler pænt til såvel hinanden som til de ansatte.

Politimesteren supplerede med at oplyse at arresthuset er præget af en god stemning fordi der er en god grundholdning i arresthuset.

Overvagtmasteren tilføjede at også de gode arbejdsforhold spiller ind for det gode klima i arresthuset. Arresthuset kan, som nævnt under afsnit 3.1., beskæftige alle de indsatte der ønsker beskæftigelse, og der er tale om en forholdsvis fornuftig beskæftigelse. Der er endvidere ikke noget loft for hvor meget de indsatte må tjene.

Arresthuset har ind imellem også rockere (almindeligvis Hells Angels) eller indsatte med rockerrelationer. De forsøger sjældent at dominere i arresthuset.

Der kan være (andre) stærke indsatte der kan have et par håndlangere.

Arresthuset har jævnligt kvindelige indsatte. På tidspunktet for inspektionen var der to kvinder. Det giver ikke anledning til problemer, og de kvindelige indsatte kan gå i fred.

Arresthuset har også nogle gange unge indsatte, men der er lang tid imellem, og de er der i så fald kun i kort tid. Nogle gange finder politiet en surrogatplads så hurtigt at den unge ikke når at blive indsat i arresthuset. Arresthuset modtager på den anden side nogle gange en ung som har været anbragt i surrogat, men som ikke længere er ønsket dér. Når arresthuset modtager en ung, placeres vedkommende som regel i dobbeltcellen sammen med en ”harmløs” indsat, og den unge anvises aldrig arbejde i arbejdslokalet.

Arresthuset har også udlændinge. De giver normalt heller ikke anledning til særlige problemer, men der kan dog ind imellem være nogle voldsepisoder eller hærværk i form af skrivelser på vægge mv. I sådanne tilfælde anbringes den pågældende i enrum.

Af en oversigt som jeg modtog fra arresthuset forud for inspektionen fremgik det at 4 af de 20 indsatte på dette tidspunkt var afsonere.

Det oplyste om belæg mv. giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6. Andre forhold

6.1. Forplejning

Al maden i arresthuset, herunder frugt, leveres af Statsfængslet i Sdr. Omme.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at den ovenfor nævnte spørgeskemaundersøgelse som ombudsmanden har foretaget vedrørende forholdene i alle arresthusene, bl.a. berører spørgsmålet om arresthusmadens kvalitet. Da direktoratet endvidere havde taget spørgsmålet op til generel overvejelse, anmodede jeg (i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Viborg) direktoratet om at underrette mig om resultatet af direktoratets overvejelser.

Direktoratet oplyste herefter i brev af 12. november 2001 bl.a. om udfaldet af et møde den 1. november 2001 med produktionskøkkenerne. Det fremgår heraf bl.a. at der er sket nogle forbedringer af dybfrostforplejningen, og at der løbende arbejdes med udvikling af retter, samt at direktoratet har kontaktet en ekstern konsulent fra Slagteriskolen i Roskilde der vil gå ind i det fortsatte udviklingsarbejde. Direktoratet har endvidere oplyst at direktoratet endnu ikke har modtaget den samlede rapport fra kostkonsulenten i Fødevaredirektoratet der telefonisk over for direktoratet havde oplyst at rapporten ville foreligge senest ved udgangen af år 2001. Afslutningsvis anførte direktoratet følgende:

”...

Direktoratet finder, at arbejdet med udviklingen af kosten til indsatte i arresthusene nu er bragt i fokus i en grad, at der er synlige resultater i form af forbedringer. Hverken direktoratet eller produktionskøkkenerne modtager klager i nævneværdigt omfang. Hvornår overvejelserne er afsluttet kan ikke oplyses på nuværende tidspunkt. Det er direktoratets opfattelse, at udviklingen på området skal følges løbende med henblik på at sikre den rette kvalitet i produkterne.

...”

Jeg meddelte herefter i brev af 29. november 2001 at jeg havde noteret mig det oplyste, herunder at der løbende arbejdes med udvikling af retter, og at direktoratet løbende vil følge udviklingen. Jeg bad fortsat direktoratet om at underrette mig om resultatet af de overvejelser som direktoratet foretager i sagen, men meddelte samtidig at jeg på det foreliggende grundlag ikke foretog mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om forplejningen til de indsatte i arresthusene. Jeg tilkendegav tillige at jeg dog fortsat i forbindelse med mine fremtidige inspektioner ville være opmærksom på dette forhold.

Det fremgår af arresthusets husorden at der er mulighed for at købe mad uden for huset (grillmad). Bestilling og betaling, herunder betaling af taxa hvis den samlede bestilling er under 250 kr., skal afleveres til personalet efter aftensmad.

I spørgeskemaet har arresthuset anført at de indsatte dagligt kan bestille grillmad. Jeg forstår også det anførte i husordenen sådan at muligheden for at få mad udefra (fortsat) er til stede alle ugens dage.

Direktoratet opfordrede i forbindelse med sin inspektion arresthuset til at placere sine indkøb på flere grillbarer. Ifølge direktoratets rapport havde arresthuset overvejet og drøftet mulige ændringer i ordningen med de indsatte. Af et referat fra et møde den 25. september 1997 med de indsatte fremgår det at ordningen med køb af mad udefra blev drøftet. Resultatet blev at arresthuset ville overveje at indskrænke muligheden til to gange om ugen og samtidig undersøge om der var grillbarer eller pizzeriaer der ville levere gratis. Ingen af delene ses gennemført.

Idet jeg, ud fra det angivne i referatet fra mødet den 25. september 1997, går ud fra at arresthuset har kontaktet andre grillbarer og/eller pizzeriaer, anmoder jeg arresthuset om at oplyse om resultatet heraf. Jeg beder samtidig arresthuset om at oplyse hvad direktoratets opfordring til at placere indkøbene på flere leverandører har givet anledning til.

6.2. Købmand

Arresthuset har skiftet købmand siden Direktoratet for Kriminalforsorgen inspicerede arresthuset. Det er nu Kvickly der leverer varer til de indsatte, og priserne er de samme som i forretningen uden for fængslet. Der er ingen problemer hermed. Kvickly vil dog ikke levere en tilbudsavis, men hvis de indsatte bestiller tilbudsvarer, får de dem også til tilbudsprisen. Når Kvickly ikke vil levere en tilbudsavis skyldes det, at tilbud efter forretningens opfattelse er afhentningstilbud, og at der leveres uden beregning. Tilbud skal få kunderne til at komme ind i forretningen, men når de er der, skulle de gerne samtidig købe andre varer end tilbud (herunder impuls køb). Kvickly ønsker således ikke f.eks. blot – uden beregning – at skulle levere de gode tilbud som f.eks. billige sodavand.

For at understøtte handlen køber arresthuset også selv så meget som muligt i Kvickly. Arresthuset køber således f.eks. brød i Kvickly i stedet for i Statsfængslet i Sdr. Omme. Mælk som skal handles lokalt, købes også i Kvickly.

Af arresthusets husorden fremgår det at handel sker ved aflevering af bestillingssedler tirsdag og fredag morgen til levering samme dag.

Det fremgår af et referat af et møde den 6. april 2001 mellem arrestforvareren og de indsatte at de indsatte har rejst spørgsmålet om levering af en tilbudsavis over for ledelsen. Det er i dette referat bl.a. anført at Kvickly ikke ønskede at levere tilbudsavis fordi der tidligere havde været nogle ”massive misbrug omkring indkøb efter tilbudsavisen”. Jeg forstår det sådan at Kvickly tidligere leverede tilbudsaviser, men er ophørt hermed. På et tidligere møde den 11. november 1998 blev spørgsmålet om tilbudsavis fra købmanden ligeledes rejst. Det fremgår ikke om det er den tidligere købmand eller Kvickly. (Udfaldet heraf blev at arrestforvareren ville tale med købmanden om levering af en tilbudsavis).

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvad det var for massive misbrug der var anledning til at Kvickly ikke (længere) ønskede at levere en tilbudsavis.

Såfremt der foreligger en skriftlig kontrakt med Kvickly, beder jeg om en kopi heraf.

De to indsatte som jeg havde samtale med sammen, klagede over at købmandsdagen ikke blev erstattet af en anden dag når den falder på en helligdag eller en ekstraordinær fridag. De nævnte i den forbindelse at ikke alle indsatte har økonomisk mulighed for at handle ekstra ind på forhånd. De klagede endvidere over at personalet ikke informerer de indsatte når købmanden ikke kommer, f.eks. fordi der er tale om en ekstraordinær fridag, som f.eks. grundlovsdag, således at indsatte som har økonomisk mulighed herfor, kan handle ekstra ind på den forrige indkøbsdag.

Under den afsluttende samtale anførte arrestforvareren at det er hans opfattelse at de indsatte normalt ved opslag orienteres hvis købmanden ikke kommer som planlagt. Han oplyste endvidere at arresthuset, i tilfælde af at købmanden holder lukket og dermed heller ikke kommer i arresthuset, enten køber ekstra cigaretter hjem med henblik på videresalg til de indsatte, eller køber cigaretter mv. for de indsatte.

Jeg henstiller til arresthuset at forelægge Kvickly de indsattes ønske om at Kvickly når købmandsdagen falder på en helligdag eller på en ekstraordinær fridag, kommer en anden dag, enten lige før eller efter denne dag. Jeg beder om underretning om hvad der sker i den anledning.

Idet jeg i øvrigt har noteret mig at arresthuset normalt ved opslag underretter de indsatte hvis Kvickly ikke kommer som planlagt, og idet jeg går ud fra at arresthuset fremover vil være opmærksom på om muligt at give denne underretning i så god tid at de indsatte har mulighed for at tage højde for aflysninger, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Det oplyste om købmandshandel giver mig ikke i øvrigt anledning til bemærkninger.

6.3. Fjernsyn

Lejen for tv-apparater er nu fastsat til 5 kr. om dagen, og radio kan lejes for 1 kr. om dagen. Det anførte i husordenen hvorefter lejen for tv udgør 42 kr. om ugen, er således ikke gældende. Der er ikke pligt til at leje radio sammen med tv. Når arresthuset i det hele taget opkræver leje for radio, skyldes det at de indsatte ellers ikke regner radioer for noget, og derfor ikke passer på dem. Arresthuset siger ikke noget til at de indsatte medtager radio i arbejdslokalet.

Arresthuset ejer selv de tv-apparater og radioer som de indsatte kan leje. Arresthuset har kabel-tv. Ifølge spørgeskemaet havde arresthuset dengang 28 kanaler.

Tv-ordningen er blevet en underskudsforretning efter at direktoratet bestemte at arresthusene maksimalt måtte opkræve 5 kr. om dagen i leje. Lejeindtægterne kan således ikke dække de omkostninger der er forbundet med tv-ordningen (licens og store afgifter for at kunne se de enkelte programmer på kabel-tv).

De indsatte må ikke have video, men arresthuset har en central video. Arresthuset lejer 1-2 gange om måneden en videofilm efter de indsattes valg, men ellers kan de indsatte selv gennem arresthuset leje videofilm. Det tillades også ind imellem at de indsatte kan få deres egne videofilm ind.

Jeg henstiller til arresthuset at rette lejepriisen i husordenen så den bliver i overensstemmelse med den faktiske lejepriis (som er fastsat til det maksimale beløb som Direktoratet for Kriminalforsorgen har bestemt at lejen må udgøre), og herunder indføre prisen for leje af radio. Jeg beder om underretning når det er sket.

6.4. Vaskemaskine mv. og køleskabe

Som nævnt i pkt. 2.3.9. er det kun gangmanden der må benytte vaskemaskinen, og han vasker for de indsatte. Arresthuset oplyste at vask normalt skal ske i weekenden, men det foregår også på hverdage. De indsatte er i husordenen orienteret om at privat tøj kan vaskes af gangmanden, og at det sker på eget ansvar. Arresthuset oplyste at der ikke er problemer med ødelagt tøj. De indsatte skal ikke betale for at få vasket, og vaskepulver stilles også gratis til rådighed.

I forbindelse med direktoratets inspektion hæftede direktoratet sig ved bestemmelsen i den dagældende husorden om at gangmanden i weekenden vasker de indsatte private tøj. Direktoratet gjorde i den forbindelse opmærksom på at der kunne opstå problemer med erstatningskrav fra de indsatte hvis deres private tøj blev beskadiget ved vasken, og at arresthuset ikke kan fraskrive sig ansvaret for gangmandens ansvarspådragende fejl. Arresthuset anførte over for direktoratet at det ville tage erstatningsspørgsmålet med i sine overvejelser når den fremtidige vaskeordning skulle drøftes.

Jeg må anse det for beklageligt at arresthuset på trods af direktoratets tilkendegivelse i sin nye husorden har anført at privat tøj (som gangmanden vasker for de indsatte fordi de ikke selv må benytte maskinerne) vaskes på eget ansvar. Jeg henstiller til arresthuset at ændre husordenen på dette punkt og underrette mig når det er sket.

Jeg har noteret mig at Arresthuset i Haderslev stiller vaskefaciliteter, herunder vaskepulver, vederlagsfrit til rådighed for de indsatte. (Arresthusets ordning på dette punkt følger således allerede kravet i Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse af 8. november 2001 til arrestinspektørerne og arresthusene hvori direktoratet har meddelt at der fremover ikke må kræves betaling for brug af arresthusenes vaskemaskiner. Direktoratet har henvist til at de indsatte skal stilles økonomisk ens hvad enten de benytter arresthusets vaskemaskine eller sender deres tøj til vask på kriminalforsorgens centralvaskerier).

De indsatte har ikke køleskabe i cellerne, og der er heller ikke noget fælles køleskab, men de indsatte har hver en køletaske i cellen.

Under rundgangen fremsatte en af de indsatte ønske om hyppigere udskiftning af køleelementerne til de indsattes køletasker. Den indsatte oplyste at de indsatte kun fik skiftet elementerne en gang om dagen, og at temperaturen i køletasken havde været oppe på 10-15 grader. Hertil bemærkede arrestforvareren at køleelementerne kan skiftes i forbindelse med madudlevering, dvs. 2-3 gange om dagen. Hvis det er meget varmt, vil der endvidere kunne ske udskiftning en ekstra gang.

Spørgsmålet om anskaffelse af et fælles køleskab til de indsatte blev drøftet. Arrestforvareren mente at det ville give problemer med tyveri de indsatte imellem.

Af et referat af et møde med de indsatte den 11. november 1998 fremgår det at de indsatte tidligere har fremsat ønske om indkøb af køleskabe. Arrestforvareren afviste på mødet dette ”af mange forskellige grunde”, navnlig strømkapaciteten, omkostningerne ved indkøb og vedligeholdelse og sundhedsforholdene såfremt der blev opbevaret større mængder af madvarer i ikke renholdte køleskabe. Det blev samtidig tilkendegivet at det ville blive overvejet at udskifte køleelementerne to gange om dagen i stedet for dengang kun en. Dette sidste forstår jeg blev gennemført.

Som jeg nævnte under inspektionen er der ikke nævneværdige problemer med fælles køleskab i de arresthuse som jeg hidtil har besøgt, hvor der er et sådant fælles køleskab. Jeg beder på denne baggrund arresthuset om at overveje at anskaffe et sådant – fælles – køleskab. Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

6.5. Fællesskab

Bortset fra i det ene værksted og på det nye lager er der arbejdsfællesskab for indsatte der er beskæftiget på værkstederne.

De indsatte der arbejder i cellen, må godt arbejde sammen to og to, men det er svært på grund af den trange plads i cellerne. Celledørene er imidlertid altid åbne i arbejdstiden, og de indsatte må godt gå ind til f.eks. naboen for at bede om ild, kaffe osv. Det sker tit at der arbejder tre sammen på dobbeltcellen.

Når dørene er åbne, er det også for at de indsatte i løbet af dagen kan hente og aflevere materialer til arbejdet. Der er derfor altid et vist mylder på gangen i arbejdstiden. Hvis det tager overhånd, gribes der ind, i første omgang ved at de indsatte gives en advarsel hvorefter det normalt ikke er nødvendigt at gøre mere. (Arresthuset praktiserer således ikke reglen i den generelle instruks fra august 2000 hvorefter celledørene normalt skal være låste, undtagen på hverdage mellem kl. 16.00 og 17.30 og på andre dage mellem kl. 9.30 og 11.30).

De fremgår at referaterne fra møderne mellem arresthuset og de indsatte at spørgsmålet om lukkede og åbne døre er et tilbagevendende punkt på dagsordenen idet arresthuset løbende må henlede de indsattes opmærksomhed på at ordningens opretholdelse forudsætter at de ikke misbruger den.

I fritiden kan op til seks indsatte være sammen i fritidsrummet. Herudover er der, som også tidligere nævnt, mulighed for cellefællesskab to og to, også på tværs af etagerne, og fællesskab under gårdturen. Fællesskab i fritiden kan, som oplyst under pkt. 3.2., finde sted på hverdage mellem kl. 18.30 og 21.30 og på andre dage tillige mellem kl. 13.30 og 17.30. Under gårdtur er der tillige fællesskab, og alle vil kunne være sammen hvis de ønsker det.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorvidt de indsatte der har fællesskab i cellerne, er låst inde under dette fællesskab, eller om celledørene i fritiden (ligesom i arbejdstiden) står åbne – således at arresthuset heller ikke i fritiden håndhæver bestemmelsen i instruksen fra august 2000. Såfremt bestemmelsen om indelåsning i fritidsrummet, jævnfør pkt. 3.2. ovenfor, heller ikke praktiseres, beder jeg om oplysning herom. I tilslutning hertil beder jeg arresthuset om at oplyse om arresthuset har overvejet eller vil overveje at ændre bestemmelsen om indelåsning i instruksens så den svarer til den ordning der praktiseres.

Det oplyste om fællesskab giver mig ikke i øvrigt anledning til bemærkninger.

Til orientering for Arresthuset i Haderslev kan jeg oplyse at spørgsmålet om fællesskab i arresthusene indgår i den ovenfor nævnte spørgeskemaundersøgelsessag. Der har den 7. august 2001 været afholdt møde med organisationerne om en indstilling fra direktoratets arbejdsgruppe om fælles retningslinier for fællesskab i arresthusene. Den 14. august 2001 oplyste direktoratet at direktoratet havde til hensigt at orientere om de endelige regler om fællesskab i arresthusene på arrestforvarermødet i oktober 2001. I brev af 20. november 2001 har direktoratet oplyst at arbejdsgruppens forslag til retningslinier er i færd med at blive tilpasset og indarbejdet i bekendtgørelsen om de indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner – sammen med indarbejdelse af ændringer på andre punkter i bekendtgørelsen. Direktoratet har tillige oplyst at direktoratet på arrestforvarermødet i oktober 2001 orienterede om det endelige udkast til reglerne for fællesskab i arresthusene, og at der i den forbindelse opstod spørgsmål om formuleringen af bestemmelserne om personalets tilsyn med indsatte i fællesskab. Direktoratet tilkendegav samtidig at direktoratet forventede at der blev udsendt en ny bekendtgørelse om indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner inden for kort tid. Jeg har i brev af 22. november 2001 bedt direktoratet om at orientere mig når den nye bekendtgørelse om fællesskab udsendes.

6.6. De indsattes kontakt med omverdenen, herunder besøg og telefonsamtaler

Besøg kan ifølge arresthusets husorden finde sted på hverdage mellem kl. 18.00 og 21.00 og andre dage mellem kl. 13.00 og 17.00. Det er videre bl.a. anført at den cirkulærebestede adgang til et ugentligt besøg af en times varighed kan udvides af personalet når pladsforholdene tillader det.

I svaret i spørgeskemaet har arresthuset anført at der maksimalt kan påregnes to gange en times besøg om ugen som efter aftale vil kunne sammenlægges. Det er endvidere anført at besøg i arbejdstiden vil kunne finde sted efter særlig aftale, og at besøg kan være – og ofte er – af længere varighed når den besøgende kommer langvejs fra.

Jeg går ud fra at det fortsat forholder sig sådan at besøgende der kommer (sjældnere og) langvejs fra, vil kunne få – og normalt får – tilladelse til længerevarende besøg, og at besøg kan finde sted på andre tidspunkter end angivet i husordenen hvis den besøgende, f.eks. på grund af arbejde, ikke har mulighed for at komme inden for de angivne tidspunkter. Da der er mulighed for besøg både på hverdage og i weekender, går jeg dog samtidig ud fra at sidstnævnte situation ikke vil forekomme ofte. Det oplyste om besøg giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

Om telefonering er det i arresthusets husorden anført at de indsatte ikke har adgang til brug af arresthusets telefon. Varetægtsarrestanter kan dog i begrænset omfang føre samtaler med deres forsvarer.

Under inspektionen den 6. juni 2001 oplyste arresthuset at arresthuset udover samtaler med forsvarer i et vist, om end begrænset, omfang tillader ”sociale samtaler”, f.eks. hvis en indsats familie har problemer derhjemme. Arresthuset må ind imellem stramme op. Det er et problem at der ikke er noget rum hvor de indsatte vil kunne tale privat, så samtaler foregår normalt i ekspeditionen som korte samtaler. Ind imellem kan den indsatte dog

føre samtalen i besøgsrummet. Arresthuset har en trådløs telefon med Dan-call således at arresthuset kan ringe et nummer op og give den indsatte telefonen med i besøgsrummet uden at den indsatte vil kunne foretage et nyt opkald.

Ved direktoratets inspektion oplyste arresthuset at det (dengang) tillige tillod samtaler med egen læge eller sagsbehandler i kommunen. Jeg går ud fra at det fortsat forholder sig sådan.

Der er i straffuldbyrdelsesloven – der trådte i kraft den 1. juli 2001 – indført detaljerede regler om de indsattes ret til at føre telefonsamtaler. Reglerne gælder for indsatte der udstår fængselsstraf eller forvaring og altså også for denne kategori indsatte i arresthusene. Jeg henviser til straffuldbyrdelseslovens § 57 og til Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 378 af 17. maj 2001 (telefonbekendtgørelsen).

Idet jeg går ud fra at arresthuset nu for så vidt angår afsonerne følger de nye regler, foretager jeg mig ikke mere vedrørende disse indsattes adgang til at telefonere. Dog beder jeg arresthuset om at oplyse om der er fastsat lokale regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler, jf. bemyndigelsen hertil i telefonbekendtgørelsens § 4, stk. 2. I bekræftende fald beder jeg om at modtage et eksemplar af disse regler.

6.7. Talsmandsordning

Der er ingen talsmandsordning, men arresthuset oplyser om muligheden herfor på de møder som arresthuset har med de indsatte. Sådanne møder afholdes, som anført under pkt. 3.2., ca. tre gange om året og er med alle de indsatte der ikke er isolerede. På møderne drøftes forholdene generelt med de indsatte. Der udarbejdes referater fra møderne, og jeg modtog kopi af referater fra møderne i perioden 25. september 1997 til 6. april 2001. Af referat fra et møde den 3. december 1999 fremgår det at de indsatte på dette møde rejste spørgsmål om valg af en talsmand hvilket arrestforvareren bi-

faldt. Af referatet fra et tidligere møde (den 11. november 1998) fremgår at de indsatte havde valgt en talsmand.

Arresthuset oplyste endvidere at alle indsatte derudover kan få en samtale også om generelle forhold, og de orienteres om deres ret hertil på de nævnte møder, hvilket fremgår af referaterne fra møderne. Det er normalt muligt at få en samtale med arrestforvareren senest dagen efter anmodningen herom.

Jeg spurgte under inspektionen om ovennævnte ikke burde stå i husordenen. Arresthuset henviste til at ordningen er omtalt i Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning til varetægtsarrestanter mv. som findes i kopi sammen med husordenen i den mappe som de indsatte har i cellen. (Det fremgår af direktoratets inspektionsrapport at arresthuset ville overveje senere at indskrive ordningen i husordenen, men det er som det fremgår, ikke sket).

Jeg har noteret mig at arresthuset, i overensstemmelse med de dagældende regler i § 3 og 4 i cirkulære af 15. marts 1978 om organisatoriske drøftelser med de indsatte, lejlighedsvist har afholdt – og fortsat afholder – møder med de indsatte der ikke er isolerede, og har udarbejdet referat af disse møder.

Også på dette område er der med straffuldbyrdelseslovens ikrafttræden kommet detaljerede regler. Jeg henviser til lovens § 34 om de indsattes indflydelse på deres tilværelse under strafudståelsen, og til Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 (talsmandsbekendtgørelsen). Reglerne gælder også for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. bekendtgørelsens § 9.

Det er reglernes klare udgangspunkt at der skal være en talsmandsordning – også i arresthusene. Kun hvis de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd,

kan der – i stedet for en egentlig talsmandsordning – blive tale om møder med alle indsatte eller grupper af indsatte, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

I bekendtgørelsens § 8, stk. 1, er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler for gennemførelse af de indsattes medindflydelse, herunder om seks nærmere angivne forhold. Direktoratet forudsatte i skrivelse nr. 74 af 16. maj 2001 hvormed bekendtgørelsen blev fremsendt til kriminalforsorgens institutioner, at disse regler blev fastsat inden bekendtgørelsens ikrafttræden, jf. sidste sætning i cirkulæreskrivelsen.

Idet jeg på denne baggrund går ud fra at Arresthuset i Haderslev har udfærdiget sådanne regler, beder jeg om en kopi af reglerne. Hvis der ikke er udfærdiget regler, beder jeg om en udtalelse herom, herunder oplysning om hvornår de kan forventes udstedt.

6.8. Avishold

Arresthuset holder Jyske Vestkysten og Jyllandsposten samt to ugeaviser som lægges på gangen.

Efter § 58, stk. 3, i straffuldbyrdelsesloven, bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorledes arresthuset har forholdt sig eller vil forholde sig i forhold til den nævnte bestemmelse.

6.9. Samarbejde med de sociale myndigheder

Arresthuset har ingen problemer med samarbejdet med de sociale myndigheder. Arresthusets kontakt til de sociale myndigheder går primært via KiF-afdelingen, men der er også en del direkte kontakt mellem de indsattes socialforvaltninger og arresthuset. Såvel samarbejdet med KiF som med de

enkelte socialforvaltninger fungerer tilfredsstillende. En socialrådgiver fra KiF-afdelingen kommer en gang om ugen i arresthuset.

Det oplyste om samarbejdet med de sociale myndigheder giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6.10. Narko

Det blev oplyst at der periodevis er mange stofmisbrugere i arresthuset, men at det ikke er noget der dominerer hverdagen. Der er stort set kun tale om hashmisbrug.

Det blev endvidere oplyst at der er afhængighedsforhold mellem nogle af de indsatte på grund af narkogæld. Der kan være tale om såvel aktuel gæld som gammel gæld eller sågar gæld for familiemedlemmer mv. Det sker også at de indsatte stjæler f.eks. cigaretter og penge fra hinanden.

Det er naturligvis ikke acceptabelt hvis indsatte bringes i afhængighedsforhold til andre indsatte eller i øvrigt udnyttes på baggrund af handel med euforiserende stoffer. Jeg går ud fra at ledelsen og det øvrige personale er særligt opmærksomme på dette problem og i videst muligt omfang gennemfører foranstaltninger der sikrer at sådanne forhold undgås eller afhjælpes.

6.11. Vold

Det hænder at der er vold mellem de indsatte. Der har også nogle få gange, senest i forbindelse med en undvigelse i eftersommeren 2000, været vold mod personalet. Når det sker, anmeldes volden til politiet. Arresthuset har vedlagt kopi af forhørsprotokollen vedrørende episoden i sensommeren 2000 og har samtidig oplyst at retten idømte den indsatte 20 dages hæfte for volden.

Jeg har noteret mig det oplyste der ikke giver mig grundlag for at foretage mig noget.

6.12. El-artikler

Arresthuset oplyste at el-artikler tillades i begrænset omfang. På grund af problemer med tilstrækkelig strømforsyning er arresthuset nødsaget til nu yderligere at begrænse omfanget. På hver celle er en el-kedel som tilhører arresthuset, men de indsatte kan også få tilladelse til f.eks. kaffemaskine, vækkeur mv. Under rundgangen bemærkede jeg endvidere at en indsat på en af cellerne havde et elektrisk vaffeljern. I spørgeskemaet har arresthuset også nævnt hårtørrer som et eksempel på en genstand som den indsatte efter konkret tilladelse vil kunne få lov til at have. (Toastmaskine er afvist på et af møderne med de indsatte).

Det fremgår udtrykkeligt af husordenen at f.eks. egne radioer og cd-afspillere ikke tillades.

I forbindelse med min inspektion af andre arresthuse har jeg erfaret at reglerne om i hvilket omfang de indsatte kan benytte egne elektriske apparater, er vidt forskellige.

Det fremgår nu af straffuldbyrdelseslovens § 36, stk. 1, at en indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Efter § 36, stk. 2, kan justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) fastsætte regler om begrænsninger i de indsattes ret efter § 36, stk. 1. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 370 af 17. maj 2001 (genstands-bekendtgørelsen). I bekendtgørelsens § 2 er det angivet hvilke genstande der ikke må udleveres til indsatte. I bekendtgørelsen § 3 er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler om udlevering af indsattes egne genstande. Institutionens leder kan i denne forbindelse under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte yderligere begrænsninger i

indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, herunder med hensyn til genstandenes størrelse, antal og art mv. Det kan efter § 5, stk. 1, gøres til et vilkår for udlevering af radio og lignende, at apparatet mærkes med henblik på at kunne identificere apparatets ejer, og plomberes. Efter § 5, stk. 2, kan institutionens leder fastsætte regler om at elektriske apparater, herunder radio og lignende, i tilfælde, hvor institutionen ikke selv kan foretage en tilstrækkelig undersøgelse af apparatet, kun kan udleveres på betingelse af at den indsatte betaler for undersøgelsen.

Bekendtgørelsens regler suppleres af Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 75 af 16. maj 2001, der er knyttet til genstandsbekendtgørelsen. I vejledningens pkt. 8, afsnit syv, har direktoratet anført følgende:

”...

Radioer, cd-afspillere, båndoptagere uden mikrofon, cd'er, bånd og lignende bør normalt kunne udleveres, hvis forholdene i institutionen tillader det.

...”

De apparater som arresthuset har mulighed for at stille til rådighed for de indsatte, kan ikke anvendes til gengivelse af musik efter den indsattes eget valg. På den baggrund og under henvisning til de ovenfor citerede regler fra Direktoratet for Kriminalforsorgens genstandsbekendtgørelse og den dertil hørende vejledning – regler som er trådt i kraft den 1. juli 2001 – beder jeg Arresthuset i Haderslev oplyse om de overvejelser som arresthuset måtte have gjort sig om ændringer i arresthusets husorden på dette punkt. Jeg beder endvidere arresthuset oplyse om arresthuset eventuelt (allerede) har fastsat nærmere regler efter bekendtgørelsens § 3. I bekræftende fald beder jeg arresthuset om at sende mig et eksemplar af disse regler.

Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse nærmere om de begrænsninger som arresthuset på grund af el-kapaciteten har måttet indføre, og om direktoratets bemærkninger hertil.

6.13. Domsudskrifter

Arresthuset oplyste på forespørgsel at indsatte afsonere ikke beder om domsudskrifter efter krav fra andre indsatte, men de får det heller ikke hvis de gør det. De indsatte ved imidlertid ofte hvad hver især sidder inde for. De får deres oplysninger fra (lokal)aviser og tv og fra deres spørgsmål til de andre indsatte. Domsudskrifter og lignende der tilsendes fra retten med anmodning om udlevering til de indsatte, udleveres naturligvis, men hvis de indsatte i øvrigt ønsker udlevering af domsudskrifter mv., henvises de til at afklare disse spørgsmål med deres forsvarere.

Det oplyste giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6.14. Badetider

De to indsatte som jeg havde samtale med sammen, klagede over den fastlagte badetid (1½ time) der – hvis alle indsatte ønsker at bade – kun giver de indsatte 4½ minut hver til at bade i. De oplyste at de havde nævnt problemet mundtligt over for ledelsen.

Ledelsen oplyste hertil at der aldrig er kø til baderummene, men at de indsatte i øvrigt kan bade på andre tidspunkter end det angivne hvis der er en god grund til det – som f.eks. at den indsatte ikke kunne nå det i det fastsatte badetidsrum. Af hensyn til rengøring er arresthuset imidlertid nødt til at have fastsat et tidspunkt for badning.

Spørgsmålet om badetider har også været drøftet på to af møderne mellem arresthuset og de indsatte (senest den 30. juni 2000). Arrestforvareren oplyste her de indsatte om at det vil være muligt at aftale andre badetidspunkter med personalet såfremt der ekstraordinært er behov for det.

Jeg har noteret mig at der er mulighed for at bade på andre tidspunkter end i det fastlagte tidsrum, f.eks. hvis indsatte ikke kan nå at bade i dette tidsrum. Jeg foretager jeg mig herefter ikke mere vedrørende dette forhold.

6.15. Afhentning af mad

De to indsatte klagede tillige over at der var indført en ordning hvorefter de indsatte selv skal hente deres mad i kælderen. De oplyste at de havde foreslået arrestforvareren en ordning hvorefter en indsat havde det som (en del af) sit arbejde at hente maden og således blev betalt herfor. De oplyste at arrestforvareren havde syntes at det var en god idé, men at han ikke ville ændre ordningen med selvfølgelig på det pågældende tidspunkt, fordi ordningen lige var indført. De indsatte var utilfredse med denne begrundelse for afvisning af deres forslag. De nævnte også at nogle indsatte var dårligt gående.

Arrestforvareren bekræftede at han over for de indsatte havde udtalt at han ikke ville ændre den indførte ordning lige efter at den var indført. Han oplyste endvidere at personalet henter mad til indsatte der er gangbesværede, isolerede eller frivilligt enerumsanbragt mv.

Jeg har noteret mig at personalet henter mad til de indsatte der ikke selv kan hente den.

Idet arrestforvareren ifølge de indsattes oplysning ikke var imod indførelse af en ordning som foreslået af de indsatte, men blot ikke ville ændre ordningen med selvfølgelig i kælderen lige efter at den var indført, og idet der nu er gået nogen tid siden denne ordning blev indført, beder jeg arresthuset om en udtalelse om hvorvidt arresthuset nu kan imødekomme de indsattes ønske.

6.16. Information af indsatte

Der er en informationsmappe i hver celle som bl.a. indeholder husordenen og information om HIV/AIDS. Husordenen er oversat til tysk og engelsk

Under direktoratets inspektion foreslog direktoratet at der blev udarbejdet særskilt information om undervisning og fritid for isolationsanbragte og udlændinge, hvilket arresthuset ville overveje. Desuden foreslog direktoratet at arresthuset i husordenen gjorde opmærksom på fleksibiliteten med hensyn til besøgstider, fritidsfaciliteter mv. Arresthuset oplyste at det ville overveje en tydeliggørelse i husordenen på disse punkter.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om resultatet af arresthusets overvejelser med hensyn til særskilt information om undervisning til isolerede og udlændinge.

Med hensyn til besøg har arresthuset i husordenen oplyst om muligheden for udvidelse af besøgstiden hvis pladsforholdene tillader det, mens spørgsmålet om udvidelse for besøgende der kommer langvejs fra og om besøg uden for de fastsatte tidspunkter (jf. pkt. 6.6.) ikke er angivet. I forbindelse med omtalen af gårdtur er det anført at den kan udvides i særlige situationer.

Jeg beder arresthuset oplyse om arresthuset har overvejet at indføre de forhold vedrørende fleksibilitet i forbindelse med besøg som ikke er nævnt i husordenen. For så vidt angår gårdtur bemærkes at jeg er bekendt med Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse af 20. december 2000 til arresthusene, hvorefter der skal være personale til stede under afvikling af gårdtur.

Jeg anmoder endvidere om direktoratets eventuelle bemærkninger til spørgsmålet om tilstrækkeligheden af informationen i husordenen.

6.17. Kompetenceforhold

Direktoratet anbefalede i sin rapport arresthuset sammen med politimesteren at drøfte og herefter nedskrive kompetencefordelingen i arresthuset.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om det er sket. I bekræftende fald beder jeg om en kopi af det nedskrevne.

6.18. Selvmord og selvmordsforsøg

Jeg oplyste til orientering at ombudsmanden, som led i den orientering som ombudsmanden modtager om alle tilfælde af selvmord og selvmordsforsøg der indberettes til Direktoratet for Kriminalforsorgen, også har modtaget underretning om et selvmordsforsøg der fandt sted i Arresthuset i Haderslev den 30. marts 2001. Arresthuset orienterede i den forbindelse om de nærmere omstændigheder i sagen. Arresthuset oplyste at der var et problem i sagen med hensyn til adgang til lægelige oplysninger. Direktoratet havde bedt om yderligere oplysninger vedrørende observationer forud for selvmordsforsøget, og til brug for udarbejdelse af en redegørelse havde lægen – som kun havde talt med den indsatte en gang – bedt om den pågældendes lægejournal. Den befandt sig i Statsfængslet i Horsens som ikke ville udlevere den uden den indsattes samtykke.

Denne sag er endnu ikke afsluttet.

Det som arresthuset har anført vil indgå i grundlaget for min behandling af den konkrete sag.

7. Samtaler med indsatte

Jeg havde samtaler med i alt fire indsatte, heraf, som tidligere nævnt, to indsatte sammen. De indsatte har alle modtaget særskilte breve herom. Under den afsluttende samtale med ledelsen orienterede jeg denne om indholdet af samtalerne med de indsatte. For så vidt angår fire forhold meddelte jeg de indsatte at de ville indgå i min rapport. Jeg henviser til pkt. 2.3.7., 6.2, 6.14. og 6.15. ovenfor.

8. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de udtalelser som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

9. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Haderslev, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Inspektionschef
Lennart Frandsen